

# Rechtspraak

## Hof van Justitie van de Europese Unie

3 oktober 2013 - 10de Kamer  
Kamerpresident : A. Rosas  
Rechters : E. Juhász en C. Vajda  
Advocaat-generaal : P. Mengozzi  
Advocaten : R. Tournicourt en F. Lettany

JAARREKENING - BEGINSSEL VAN GETROUW BEELD -  
WAARDERING OP BASIS VAN HISTORISCHE KOST-  
PRIJS - AANSCHAFFINGSPRIJS DUIDELIJK LAGER  
DAN WERKELIJKE WAARDE

*Het beginsel van het getrouw beeld, dat bedoeld is in artikel 2, leden 3 tot en met 5 Vierde Richtlijn (78/660/EEG) staat niet toe dat wordt afgeweken van het in artikel 32 van die Richtlijn opgenomen beginsel dat activa op basis van hun aanschaffings- of vervaardigingsprijs worden gewaardeerd en dat deze activa in plaats daarvan op basis van hun werkelijke waarde worden gewaardeerd, wanneer de aanschaffings- of vervaardigingsprijs van deze activa duidelijk lager ligt dan hun werkelijke waarde.*

---

Belgische Staat t./ GIMLE NV

---

[...]

1. Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van het beginsel dat de jaarrekening een getrouw beeld moet geven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap, welk beginsel is neergelegd in artikel 2, leden 3 tot en met 5, van de Vierde richtlijn (78/660/EEG) van de Raad van 25 juli 1978 op de grondslag van artikel [44, lid 2, sub g, EG] betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen (PB L 222, blz. 11; hierna : “Vierde richtlijn”).

2. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de Belgische Staat en GIMLE NV (hierna : “GIMLE”), betreffende de vraag hoe een aankoop van aandelen die één maand na die aankoop zijn doorverkocht tegen een prijs die 3 400 keer hoger lag

dan de oorspronkelijke aankoopprijs, boekhoudkundig moet worden behandeld.

## Toepasselijke bepalingen

### Unierecht

3. Artikel 2, leden 3 tot en met 5, van de Vierde richtlijn bepaalt :

“3. De jaarrekening moet een getrouw beeld geven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap.

4. Wanneer de toepassing van de bepalingen van deze richtlijn niet voldoende is om het in lid 3 bedoelde getrouwe beeld te geven, moeten aanvullende inlichtingen worden verstrekt.

5. Indien in uitzonderingsgevallen blijkt dat toepassing van een bepaling van deze richtlijn in strijd is met de in lid 3 bedoelde verplichting, dient van deze bepaling te worden afgeweken opdat een getrouw beeld in de zin van lid 3 wordt gegeven. Zulk een afwijking moet in de toelichting worden medegedeeld en naar behoren gemotiveerd onder vermelding van de invloed ervan op het vermogen, de financiële positie en het resultaat. De lidstaten kunnen de uitzonderingsgevallen nader omschrijven en de daarmee overeenstemmende afwijkende regeling vaststellen.”

4. Artikel 31, lid 1, sub c, van die richtlijn luidt :

“De lidstaten zorgen ervoor dat de waardering van de posten in de jaarrekening geschiedt volgens de onderstaande algemene beginselen :

[...]

c) het voorzichtigheidsbeginsel moet steeds in acht worden genomen en in het bijzonder geldt het volgende :

aa) winsten mogen slechts worden opgenomen voor zover zij op de balansdatum gerealiseerd zijn;

[...]”

5. Artikel 32 van deze richtlijn luidt als volgt :

“De waardering van de posten in de jaarrekening geschiedt overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 34 tot en met 42, die zijn gebaseerd op het beginsel van de aanschaffings- of vervaardigingskosten.”

## Belgisch recht

6. Volgens de verwijzende rechter is artikel 2, leden 3 tot en met 5, van de Vierde richtlijn in Belgisch recht omgezet bij de artikelen 3, eerste alinea, 4 en 16, eerste alinea, van het Koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, in de versie die op het hoofdgeding van toepassing is (hierna : “koninklijk besluit”).

7. Krachtens artikel 3, eerste alinea, van het koninklijk besluit moet de jaarrekening een getrouw beeld geven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de onderneming.

8. Artikel 4 van het koninklijk besluit bepaalt dat de jaarrekening wordt opgesteld overeenkomstig de bepalingen van dit besluit en dat aanvullende inlichtingen moeten worden verstrekt in de toelichting bij de jaarrekening, wanneer de toepassing van die bepalingen niet volstaat om te voldoen aan het bepaalde in artikel 3.

9. Volgens artikel 16, eerste alinea, van dat koninklijk besluit moet, indien in uitzonderingsgevallen blijkt dat de toepassing van een waarderingsregel die is opgenomen in het hoofdstuk waartoe dat artikel behoort, niet leidt tot nakoming van het bepaalde in artikel 3, daarvan worden afgeweken teneinde te voldoen aan de in artikel 3 bedoelde verplichting.

10. Artikel 20 van het koninklijk besluit bepaalt dat elk actiefbestanddeel, onverminderd de toepassing van de artikelen 16, 27, 27 bis en 34 van dat besluit, wordt gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde en voor dat bedrag in de balans wordt opgenomen, onder aftrek van de desbetreffende afschrijvingen en waardeverminderingen, en dat onder aanschaffingswaarde het volgende wordt verstaan : hetzij de aanschaffingsprijs zoals bepaald in artikel 21, hetzij de vervaardigingsprijs zoals bepaald in artikel 22, hetzij de inbrengwaarde zoals bepaald in artikel 23 van dat besluit.

## Hoofdgeding en prejudiciële vraag

11. De feiten, zoals deze in het verwijzingsarrest zijn weergegeven, kunnen als volgt worden samengevat.

12. GIMLE is een naamloze vennootschap naar Belgisch recht, die op 26 november 1998 is opgericht door de heer A. Sjöwall en B. Larsson, die beiden de Zweedse nationaliteit hebben en in het Verenigd Koninkrijk wonen. Het maatschappelijk doel van GIMLE bestaat er met name in deelnemingen te nemen in vennootschappen en deze te beheren.

13. Op 27 november 1998 heeft GIMLE 50 aandelen verworven van TV-Shop Europe AB, een vennootschap naar Zweeds recht die eveneens door de heer Sjöwall is opgericht, voor een totaalbedrag van 5.000 Zweedse kronen (SEK), zijnde 100 SEK per aandeel. Op 4 januari 1999, dus 38 dagen na de aankoop ervan, heeft GIMLE die aandelen verkocht aan Electronic Retailing AB, een vennootschap naar Zweeds recht, voor 17.000.000 SEK, te weten 340.000 SEK per aandeel. Naar aanleiding van deze verkoop heeft GIMLE in haar boekhouding een meerwaarde van 74.776.696 Belgische frank (BEF) ingeschreven (zijnde 1.853.668 EUR), die overeenstemde met het verschil tussen de verkoopprijs en de aanschaffingsprijs van de aandelen.

14. Dat soort meerwaarde, te weten een meerwaarde die wordt gerealiseerd bij een aandelenverkoop, was in België evenwel fiscaal vrijgesteld. GIMLE heeft die meerwaarde dan ook niet als belastbaar inkomen vermeld in haar aangifte in de vennootschapsbelasting met betrekking tot het aanslagjaar 2000 (inkomsten van het jaar 1999).

15. In haar bericht van wijziging van 19 november 2002 heeft de belastingadministratie zich echter op het standpunt gesteld dat de meerwaarde die GIMLE had gerealiseerd bij de aankoop van de in het hoofdgeding aan de orde zijnde aandelen, met andere woorden “naar aanleiding van de vervreemding van geld en de vervanging ervan door aandelen waarvan de werkelijke waarde hoger ligt dan de betaalde prijs”, wel belastbaar was. De administratie ging er dus van uit dat de werkelijke waarde van de aandelen op het tijdstip van hun aanschaf (27 november 1998) niet de prijs was waartegen zij toen waren gekocht (100 SEK per aandeel), maar wel de prijs waartegen zij op 4 januari 1999 waren verkocht (340.000 SEK per aandeel). Bijgevolg heeft zij de overeenkomstige meerwaarde van 74.776.696 BEF (1.853.668 EUR) onderworpen aan de inkomstenbelasting.

16. Het beroep dat GIMLE had ingesteld tegen de beslissing van 18 juli 2003 waarbij de belastingadministratie haar bezwaar had afgewezen, is door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel ontvankelijk en gegrond verklaard. Die rechterlijke instantie heeft derhalve gelast dat de litigieuze aanslag werd vermindert en heeft de Belgische Staat ertoe verplicht het volledige bedrag dat hij onverschuldigd had ontvangen, terug te storten mét verpagingsrente.

17. De Belgische Staat is tegen dit vonnis in eerste aanleg opgekomen bij het Hof van Beroep te Brussel, dat het hoger beroep heeft verworpen. Het Hof van Beroep heeft geen vraagtekens geplaatst bij de beoordeling van de feiten door de Belgische Staat, volgens

welke de aanschaffingsprijs van de in het hoofdgeding aan de orde zijnde aandelen duidelijk lager was dan hun werkelijke waarde, die overeenstemde met de prijs waartegen die aandelen 38 dagen later waren verkocht. Het was echter van oordeel dat die beoordeling niet relevant was, aangezien GIMLE op grond van de artikelen 3, eerste alinea, 4 en 16, eerste alinea, van het koninklijk besluit verplicht was deze aandelen in de boekhouding op te nemen tegen hun historische verwervingskost en niet tegen hun werkelijke waarde. In het bijzonder heeft diezelfde rechterlijke instantie vastgesteld dat volgens artikel 16 van dat besluit enkel in “uitzonderingsgevallen” de werkelijke waarde moet worden gehanteerd in plaats van de historische verwervingskost, en dat artikel 4, tweede alinea, van dat besluit een onderneming de mogelijkheid biedt een getrouw beeld van haar vermogen te geven door in de toelichting bij haar jaarrekening “aanvullende inlichtingen” te verstrekken, zonder evenwel af te wijken van de eenvormige waarderingsregel, die is gebaseerd op de historische kostprijs. Derhalve heeft het Hof van Beroep te Brussel het vonnis in eerste aanleg bevestigd en geoordeeld dat de Belgische Staat bij de berekening van de door GIMLE verschuldigde belasting ten onrechte rekening had gehouden met de meerwaarde van 74.776.696 BEF.

18. De Belgische Staat heeft cassatieberoep ingesteld tegen dat arrest van het Hof van Beroep. Tot staving daarvan heeft hij betoogd dat de artikelen 3, eerste alinea, 4 en 16, eerste alinea, van het koninklijk besluit niet enkel bepalen dat in de toelichting bij de jaarrekening aanvullende inlichtingen dienen te worden verstrekt, maar ook gelasten dat wordt afgeweken van het beginsel dat de actiefbestanddelen in de boekhouding tegen hun aanschaffingsprijs worden opgenomen, wanneer de betaalde prijs - zoals in het hoofdgeding - kennelijk niet overeenstemt met de werkelijke waarde van de betrokken goederen, zodat een vertekend beeld wordt gegeven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de onderneming.

19. Aangezien het Hof van Cassatie van oordeel is dat voor de beoordeling van het cassatieberoep van de Belgische Staat uitlegging van artikel 2, leden 3 tot en met 5, van de Vierde richtlijn nodig was, heeft het de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag :

“Moet artikel 2, [leden 3 tot en met 5], van de Vierde richtlijn [...] aldus worden uitgelegd dat het niet enkel bepaalt dat in de toelichting bij de jaarrekening aanvullende inlichtingen dienen te worden verstrekt, maar dat het - wanneer de aanschaffingsprijs kennelijk niet overeenstemt met de werkelijke waarde van de betrokken goederen, zodat een vertekend beeld wordt gegeven

van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de onderneming - ook gebiedt dat wordt afgeweken van het beginsel dat de actiefbestanddelen tegen hun aanschaffingsprijs in de boekhouding worden opgenomen en de verplichting oplegt om deze onmiddellijk tegen de doorverkoopwaarde te boeken indien laatstgenoemde waarde blijkt overeen te stemmen met de werkelijke waarde ervan ?”

## **Beantwoording van de prejudiciële vraag**

### **Bij het Hof ingediende opmerkingen**

20. GIMLE, de Belgische en de Duitse regering, en de Europese Commissie hebben schriftelijke opmerkingen ingediend bij het Hof. GIMLE, de Duitse regering en de Commissie zijn van mening dat de gestelde vraag ontkennend moet worden beantwoord. Enkel de Belgische regering staat het tegenovergestelde standpunt voor.

21. GIMLE en de Duitse regering beklemtonen dat de in artikel 32 van de Vierde richtlijn voorgeschreven waarderingsmethode gebaseerd is op de historische kostprijs van de activa, te weten de aanschaffings- of vervaardigingskosten ervan. Zij voegen eraan toe dat van deze methode enkel mag worden afgeweken in de gevallen die in artikel 33 van die richtlijn op uitzettende wijze zijn opgesomd.

22. De Commissie stelt onder verwijzing naar de arresten van 27 juni 1996, Tomberger (C-234/94, Jurispr. blz. I-3133, punt 17), en 14 september 1999, DE + ES Bauunternehmung (C-275/97, Jurispr. blz. I-5331, punt 26), dat het in artikel 2, lid 3, van de Vierde richtlijn bedoelde beginsel van het getrouwe beeld de hoofddoelstelling van die richtlijn weergeeft. De belanghebbenden die bij het Hof opmerkingen hebben ingediend, zijn het echter niet eens over de draagwijdte van artikel 2, lid 5, van deze richtlijn, volgens hetwelk van een bepaling van die richtlijn moet worden afgeweken wanneer in uitzonderingsgevallen blijkt dat de toepassing daarvan in strijd is met het beginsel van het getrouwe beeld.

23. GIMLE, de Duitse regering en de Commissie betogen dat de aanschaf van een actiefbestanddeel tegen een lagere prijs dan de werkelijke waarde niet kan worden aangemerkt als een “uitzonderingsgeval” in de zin van artikel 2, lid 5, van de Vierde richtlijn dat rechtvaardigt dat wordt afgeweken van het in artikel 32 van die richtlijn opgenomen beginsel van waardering op basis van de historische kostprijs. In dit verband benadrukt GIMLE dat de keuze van de wetgever van de Unie voor een op de historische kostprijs

gebaseerde methode meebrengt dat de waarden die in de boekhouding van ondernemingen vermeld staan, slechts zelden met de werkelijke waarde van de activa overeenstemmen. De Duitse regering voegt eraan toe dat deze methode onvermijdelijk aanleiding geeft tot - soms aanzienlijke - stille reserves wanneer de aanschaffingsprijs van de activa lager ligt dan de werkelijke waarde ervan, maar dat dergelijke stille reserves in overeenstemming zijn met het in artikel 31, lid 1, sub c, van de voornoemde richtlijn bedoelde voorzichtigheidsbeginsel.

24. De Belgische regering is daarentegen van mening dat het in artikel 2, lid 5, van de Vierde richtlijn bedoelde begrip “uitzonderingsgeval” betrekking heeft op het geval waarin de aanschaffingsprijs van een actiefbestanddeel - zoals in het hoofdgeding - duidelijk lager is dan de werkelijke waarde ervan, aangezien een vertekend beeld zou worden gegeven van de financiële positie van de onderneming indien de aanschaffingsprijs werd gehanteerd. In dit verband refereert de Belgische regering naar analogie aan punt 32 van het reeds aangehaalde arrest DE + ES Bauunternehmung, waarin het Hof heeft geoordeeld dat de in artikel 31, lid 2, van de Vierde richtlijn vermelde term “uitzonderingsgevallen” betrekking heeft op gevallen waarin een afzonderlijke waardering niet een zo getrouw mogelijk beeld zou geven van de werkelijke financiële positie van de betrokken vennootschap.

## Beoordeling door het Hof

25. Met zijn prejudiciële vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of het in artikel 2, leden 3 tot en met 5, van de Vierde richtlijn bedoelde beginsel van het getrouwe beeld een verplichting inhoudt om af te wijken van het in artikel 32 van die richtlijn opgenomen beginsel dat activa op basis van hun aanschaffings- of vervaardigingsprijs worden gewaardeerd, en deze activa in plaats daarvan op basis van hun werkelijke waarde te waarderen, wanneer de aanschaffings- of vervaardigingsprijs ervan duidelijk lager ligt dan de werkelijke waarde ervan.

26. Uit het verwijzingsarrest blijkt dat het hoofdgeding betrekking heeft op de vraag hoe een aankoop van aandelen boekhoudkundig moet worden behandeld, wanneer de betrokken aandelen een maand na die aankoop zijn doorverkocht tegen een prijs die 3400 keer hoger was dan de aanschaffingsprijs.

27. Tevens blijkt uit dat arrest dat aan het hoofdgeding een fiscaal geschil ten grondslag ligt, aangezien de Belgische autoriteiten de meerwaarde, bestaande in het verschil tussen de werkelijke waarde van de

aandelen en de aanschaffingsprijs ervan, bij de betrokken onderneming zouden kunnen belasten indien de aandelen in de boekhouding waren ingeschreven tegen de waarde die zij werkelijk hadden op het tijdstip van de aankoop.

28. In dit verband heeft het Hof reeds kunnen preciseren dat de Vierde richtlijn er niet toe strekt de voorwaarden vast te leggen waaronder de fiscale autoriteiten van de lidstaten de jaarrekening van de vennootschappen als basis kunnen of moeten nemen voor de bepaling van de grondslag en het bedrag van de belastingen, zoals de in het hoofdgeding aan de orde zijnde vennootschapsbelasting. Het is echter geenszins uitgesloten dat de lidstaten de jaarrekening als uitgangspunt voor fiscale doeleinden gebruiken (arrest van 7 januari 2003, BIAO, C-306/99, Jurispr. blz. I-1, punt 70) en geen enkele bepaling van de Vierde richtlijn verbiedt de lidstaten om de gevolgen van de daarin neergelegde boekhoudregels vanuit fiscaal oogpunt te corrigeren, om te komen tot een belastbare winst die beter aansluit bij de economische realiteit.

29. In dit verband zij in herinnering geroepen dat de Vierde richtlijn de nationale voorschriften inzake de indeling en de inhoud van de jaarrekening en het jaarverslag, en de waarderingsmethoden beoogt te coördineren, teneinde de deelnemers in deze vennootschappen en derden te beschermen. Daartoe stelt de Vierde richtlijn volgens de derde overweging van de considerans ervan minimumvereisten vast inzake de omvang van de openbaar te maken financiële gegevens (reeds aangehaald arrest BIAO, punt 69).

30. De Vierde richtlijn neemt het beginsel van het getrouwe beeld, waarvan de naleving de hoofddoelstelling van de richtlijn vormt, als basis om de inhoud van de jaarrekening te coördineren (reeds aangehaalde arresten Tomberger, punt 17; DE + ES Bauunternehmung, punt 26, en BIAO, punt 72). Volgens dit in artikel 2, leden 3 tot en met 5, opgenomen beginsel moet de jaarrekening een getrouw beeld geven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap.

31. Artikel 2, leden 3 tot en met 5, van de Vierde richtlijn, waarin het beginsel van het getrouwe beeld staat vermeld, maakt deel uit van afdeling 1 van de richtlijn, “Algemene bepalingen”. Afdeling 7 van deze richtlijn, met het opschrift “Waarderingsregels”, bepaalt volgens welke regels de posten in de jaarrekening moeten worden gewaardeerd. Tot die regels behoren ook de in artikel 31 van die richtlijn vermelde algemene beginselen.

32. Het Hof heeft reeds gepreciseerd dat het beginsel van het getrouwe beeld zo veel mogelijk dient te worden toegepast langs de lijnen van de in artikel 31 van de Vierde richtlijn neergelegde algemene beginselen. In dat kader is het in artikel 31, lid 1, sub c, van die richtlijn neergelegde voorzichtigheidsbeginsel van bijzonder belang (reeds aangehaald arrest Tomberger, punt 18).

33. Ingevolge artikel 31, lid 1, sub c, van de Vierde richtlijn, waarin het voorzichtigheidsbeginsel is neergelegd, wordt het beginsel van het getrouwe beeld geëerbiedigd wanneer alle elementen - gerealiseerde winsten, lasten, baten, risico's en verliezen - die werkelijk op het betrokken boekjaar betrekking hebben, in aanmerking worden genomen (reeds aangehaalde arresten Tomberger, punt 22, en BIAO, punt 123). In het bijzonder bepaalt dit lid 1, sub c-aa, dat winsten slechts in de jaarrekening mogen worden opgenomen voor zover zij op de balansdatum gerealiseerd zijn.

34. Het beginsel van het getrouwe beeld moet ook worden begrepen tegen de achtergrond van het in artikel 32 van de Vierde richtlijn vermelde beginsel dat de waardering van de posten in de jaarrekening geschiedt op basis van de aanschaffings- of vervaardigingskosten van die activa.

35. Krachtens die bepaling steunt het getrouwe beeld dat de jaarrekening van een onderneming moet geven, op een waardering van de activa die is gebaseerd op de historische kostprijs en niet op de werkelijke waarde ervan.

36. Artikel 2, lid 5, van de Vierde richtlijn bepaalt dat indien in uitzonderingsgevallen blijkt dat toepassing van een bepaling van deze richtlijn in strijd is met de in lid 3 van dat artikel 2 bedoelde verplichting, van deze bepaling dient te worden afgeweken opdat een getrouw beeld in de zin van dat lid 3 zou worden gegeven.

37. Ingevolge artikel 2, lid 5, van die richtlijn is het bijgevolg denkbaar dat in uitzonderingsgevallen moet worden afgeweken van artikel 32 van diezelfde richtlijn - dat bepaalt dat de activa op basis van de aanschaffings- of vervaardigingsprijs worden gewaardeerd - wanneer de toepassing van die methode een vertekend beeld zou geven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap.

38. Zoals GIMLE, de Duitse regering en de Commissie beklemtonen, kan het feit dat de activa ondergewaardeerd zijn in de boekhouding van de ondernemingen, op zich evenwel geen "uitzonderingsgeval" vormen in de zin van artikel 2, lid 5, van de Vierde richtlijn.

39. De omstandigheid dat bepaalde activa ondergewaardeerd kunnen zijn in de boekhouding van een onderneming, namelijk wanneer hun aanschaffingswaarde lager is dan hun werkelijke waarde, vormt immers slechts het logische gevolg van de door de wetgever van de Unie in artikel 32 van de Vierde richtlijn gemaakte keuze om de activa niet op grond van hun werkelijke waarde, maar op grond van hun historische kostprijs te waarderen.

40. Zoals de Duitse regering benadrukt, strookt het bovendien met het in artikel 31, lid 1, sub c, van de Vierde richtlijn neergelegde voorzichtigheidsbeginsel dat bepaalde activa, zoals aandelen, ondergewaardeerd zijn in de boekhouding van een onderneming doordat zij op basis van hun aanschaffings- of vervaardigingsprijs zijn gewaardeerd. In het bijzonder zou in de boekhouding van de onderneming een meerwaarde tot uitdrukking komen, te weten het verschil tussen de werkelijke waarde en de aanschaffingsprijs van deze activa, indien deze activa tegen hun werkelijke waarde werden gewaardeerd. Dit zou in strijd zijn met artikel 31, lid 1, sub c-aa, van die richtlijn, volgens hetwelk winsten slechts mogen worden opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd.

41. Voorts merkt de Commissie terecht op dat de Belgische Staat ten tijde van de in het hoofdgeding aan de orde zijnde transacties geen facultatieve bepalingen heeft vastgesteld op basis van de artikelen 2, lid 5, of 33 van de Vierde richtlijn. De Commissie beklemtoont ook terecht dat een onderneming die zeker weet dat zij een aanzienlijke winst zal realiseren op grond van een verbintenis om een actiefbestanddeel in de toekomst door te verkopen, daarover overeenkomstig artikel 2, lid 4, van deze richtlijn aanvullende inlichtingen moet verstrekken.

42. Gelet op een en ander moet op de gestelde vraag worden geantwoord dat het in artikel 2, leden 3 tot en met 5, van de Vierde richtlijn bedoelde beginsel van het getrouwe beeld niet toestaat dat wordt afgeweken van het in artikel 32 van die richtlijn opgenomen beginsel dat activa op basis van hun aanschaffings- of vervaardigingsprijs worden gewaardeerd, en dat deze activa in plaats daarvan op basis van hun werkelijke waarde worden gewaardeerd, wanneer de aanschaffings- of vervaardigingsprijs van deze activa duidelijk lager ligt dan hun werkelijke waarde.

## Kosten

[...]

Het Hof (Tiende kamer) verklaart voor recht :

Het beginsel van het getrouwe beeld, dat bedoeld is in artikel 2, leden 3 tot en met 5, van de Vierde richtlijn (78/660/EEG) van de Raad van 25 juli 1978 op de grondslag van artikel [44, lid 2, sub g, EG] betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen, staat niet toe dat wordt afgeweken van het in artikel 32 van die richtlijn opgenomen beginsel dat activa op basis van hun aanschaffings- of vervaardigingsprijs worden gewaardeerd, en dat deze activa in plaats daarvan op basis van hun werkelijke waarde worden gewaardeerd, wanneer de aanschaffings- of vervaardigingsprijs van deze activa duidelijk lager ligt dan hun werkelijke waarde.

[...]

## Noot

### Het getrouw beeld en de waardering van activa tegen aanschaffingswaarde : het Hof van Justitie schenkt klare wijn

**1. Inleiding.** Het geannoteerde arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (“Hof van Justitie”) van 3 oktober 2013 (zaaknummer C-322/12) verduidelijkt het verband tussen twee basisbeginselen van de Vierde Richtlijn<sup>(1)</sup>, namelijk het algemene uitgangspunt van het “getrouw beeld” van de jaarrekening enerzijds en het beginsel van waardering van activa op basis van hun historische kostprijs anderzijds.

De voorliggende casus heeft meer specifiek betrekking op de boekhoudkundige verwerking van aandelen die door een onderneming worden verworven voor een prijs die duidelijk lager ligt dan de werkelijke waarde ervan. In België heeft een dergelijke zaak, wegens het bijzonder (vrijstellings)regime voor meerwaarden op aandelen, veelal een uitgesproken fiscale achtergrond. De Belgische fiscus heeft namelijk herhaaldelijk gepoogd om ondernemingen in der-

gelijke gevallen te verplichten om de aangekochte aandelen meteen in de boekhouding op te nemen op basis van hun werkelijke waarde, in plaats van de (volgens de fiscus niet-marktconforme) aanschaffingswaarde. Volgens de administratie is het immers niet verenigbaar met het “getrouw beeld” van de jaarrekening om de verworven aandelen in de boekhouding op te nemen aan de aanschaffingswaarde wanneer deze waarde kennelijk niet overeenkomt met de werkelijke waarde van de betrokken aandelen. Op deze manier tracht de fiscus de toepassing van het vrijstellingsregime te vermijden zodat alsnog belasting kan worden geheven op de gerealiseerde meerwaarde.

Een vraag die dus rijst is of een onderneming de activa die zij verwerft voor een prijs die kennelijk niet overeenkomt met de werkelijke waarde, met het oog op het “getrouw beeld” van haar jaarrekening, in haar balans moet opnemen aan de aanschaffingswaarde. Deze vraag heeft de laatste jaren in België aanleiding gegeven tot heel wat discussie en controverse<sup>(2)</sup>. Deze discussies worden nu beslecht door het Hof van Justitie. In die zin komt de uitspraak van het Hof zeer gelegen.

**2. Feitelijke context.** De feiten die aanleiding hebben gegeven tot het besproken arrest kunnen als volgt worden samengevat.

GIMLE, een naamloze vennootschap naar Belgisch recht (hierna “GIMLE”), werd op 26 november 1998 opgericht door de heer A en mevrouw B, beiden met Zweedse nationaliteit en met verblijfplaats in het Verenigd Koninkrijk. Het maatschappelijk doel van GIMLE betrof onder meer het investeren in en het beheren van deelnemingen in vennootschappen.

Op 27 november 1998, de dag na haar oprichting, verwierf GIMLE een participatie van 50 aandelen in TV-Shop Europe AB, een vennootschap naar Zweeds recht, opgericht door de heer A. Voor deze deelneming werd door GIMLE een prijs van 5.000 Zweedse Kronen (SEK) betaald, hetgeen overeenkomt met een prijs van SEK 100 per aandeel.

1. Vierde Richtlijn 78/660/EEG van de Raad van 25 juli 1978 op de grondslag van artikel 54, lid 3, sub g), van het Verdrag betreffende de jaarrekening van bepaalde vennootschapsvormen (*Pb.L.* 14 augustus 1978, afl. 222, 0011-0031). De Vierde Richtlijn werd inmiddels ingetrokken en vervangen door Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen, tot wijziging van Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad (*Pb.L.* 29 juni 2013, afl. 182, 19 e.v.), waarvan de bepalingen tegen uiterlijk 20 juli 2015 in nationale wetgeving moeten zijn omgezet. Het “getrouw beeld”-vereiste en het beginsel van waardering tegen aanschaffingswaarde blijven evenwel van kracht (zie in dit verband, respectievelijk, art. 4, derde lid en art. 6, eerste lid, i) van Richtlijn 2013/34/EU, te consulteren via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:182:0019:0076:NL:PDF>). Zie ook in het bijzonder overweging (9) en overweging (18) van de preambule van *Richtlijn 2013/34/EU*. Voor een overzicht van eerdere evoluties van de Europese regelgeving en de omzetting in het Belgisch recht, zie F. HELLEMANS, “De IAS/IFRS-normen en de nieuwe audit-richtlijn”, *TRV* 2006, 631-658.
2. De meest bekende casus is wellicht het veelbesproken vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Gent van 14 november 2002 in de *Artwork Systems*-zaak (*Fiscoloog* nr. 868, 1; *Fisc. Act.* 2002, 41, 1; *TFR* 2003, 236, 169), waarin de rechtbank oordeelde dat een holdingvennootschap die aandelen verwerft tegen een prijs die beneden de marktwaarde ligt, het verschil tussen de aanschaffingsprijs en de reële waarde aan de belastbare winst van de holdingvennootschap moet toevoegen.

Op 4 januari 1999 verkocht GIMLE haar participatie in TV-Shop Europe AB aan Electronic Retailing AB, een andere vennootschap naar Zweeds recht, voor een totaalbedrag van SEK 17 miljoen (d.i. SEK 340.000 per aandeel), een verkoopprijs die 3.400 keer hoger is dan de aanschaffingsprijs die amper 38 dagen voordien werd betaald door GIMLE.

GIMLE heeft de door haar gerealiseerde meerwaarde ten belope van EUR 1.853.668 (BEF 74.776.696) niet vermeld als belastbaar inkomen in haar vennootschapsbelastingaangifte. Zij steunde zich hierbij op het vrijstellingsregime van artikel 192, § 1 WIB1992 (meerwaarde op aandelen)<sup>3</sup>.

De Belgische belastingadministratie verwierp evenwel de toepassing van het fiscale vrijstellingsregime. Middels wijzigingsbericht van 19 november 2002 stelde de administratie GIMLE in kennis van het feit dat de gerealiseerde meerwaarde wel belastbaar was ten gevolge van *“een meerwaarde die verkregen is bij de aankoop van de aandelen, dit wil zeggen, ten gevolge van de verdwijning uit de monetaire activa die ontvangen werden door aandelen waarvan de werkelijke waarde hoger is dan de betaalde prijs”*.

Met andere woorden, de Belgische fiscus stelde zich op het standpunt dat de werkelijke waarde van de aandelen in TV-Shop Europe AB ten tijde van de verwerving (op 27 november 1998) de waarde was waaraan zij 38 dagen later werden verkocht (zoals die blijkt uit de koop/verkoopovereenkomst d.d. 4 januari 1999, met name SEK 340.000 per aandeel), en niet de waarde waaraan zij werden aangeschaft (SEK 100 per aandeel). De door GIMLE gerealiseerde meerwaarde werd om die reden integraal onderworpen aan de inkomstenbelasting.

**3. Procedurele antecedenten.** Nadat het bezwaarschrift van GIMLE op 18 juli 2003 werd afgewezen door de belastingadministratie, heeft GIMLE een procedure aanhangig gemaakt bij de rechtbank van eerste aanleg te Brussel met het oog op de vernietiging van de aanslag. In haar vonnis van 21 mei 2008 heeft de rechtbank van eerste aanleg GIMLE in het gelijk gesteld : de litigieuze aanslag werd vernietigd en de Belgische Staat werd veroordeeld tot terugbetaling van hetgeen zij onverschuldigd had ontvangen (vermeerderd met een moratoire interest).

Ook in hoger beroep haalde de Belgische Staat bakzeil. Hoewel het hof van beroep te Brussel in zijn arrest van 31 maart 2010 erkende (zoals aangevoerd door de belastingadministratie) dat (i) *“de aankoopsprijs van de aandelen ondergewaardeerd was en dat de werkelijke aankoopsprijs die overeenkwam met de werkelijke waarde van de aandelen, gelijk was aan de verkoopprijs die ontvangen was bij de nagenoeg gelijktijdige verkoop, 38 dagen na aankoop van die aandelen”* en (ii) *“geen enkel objectief gegeven verklaart waarom er een verschil is tussen de waarde van de aandelen op de datum van hun aankoop en de verkoopprijs die 38 dagen later 3.400 keer hoger was”*, wees het hof de vordering van de administratie toch af.

Volgens het hof van beroep te Brussel waren deze overwegingen immers niet relevant. Het hof stelde in dit verband dat het *“in deze zaak [...] geen zin [heeft] om na te gaan, zoals de eiser staande houdt, of de eerste rechter wel terecht beslist had dat de werkelijke waarde van de aandelen op het ogenblik dat ze werden aangekocht, overeenstemde met de in de overeenkomst van wederverkoop bedongen prijs, en of de bescheiden prijs die de verweerster voor de aandelen [had betaald] door de partijen was overeengekomen teneinde de verweerster te bevoordelen”*.

Volgens het hof van beroep was GIMLE op basis van de toepasselijke wetgeving immers in ieder geval verplicht om de aandelen in de boekhouding op te nemen tegen hun historische aanschaffingswaarde, en niet tegen hun werkelijke waarde.

De Belgische Staat heeft cassatieberoep aangetekend tegen dit arrest van het hof van beroep te Brussel en riep daarbij in hoofdzaak de volgende middelen in : schending van (i) artikel 24 *juncto* artikel 29 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van vennootschappen (hierna “KB/W.Venn.”) (d.i. de niet-toepassing van de derogerende/afwijkende werking van het getrouw beeld) en (ii) artikel 24, alinea 1, 1<sup>o</sup> en 2<sup>o</sup> WIB1992 (dat definieert wat onder het begrip belastbare winst dient te worden verstaan).

De administratie voerde meer bepaald aan dat moet worden afgeweken van het principe dat activa (in casu de aandelen) tegen hun aanschaffingsprijs wor-

3. Het betreft het fiscale regime dat van toepassing was vóór de wijziging door de programmawet van 29 maart 2012 (BS 6 april 2012) en de wet van 13 december 2012 houdende fiscale en financiële bepalingen (BS 20 december 2012). Op basis van de thans geldende wetgeving zouden de door GIMLE gerealiseerde meerwaarden wel belastbaar zijn, gelet op het vrijstellingsvereiste dat stelt dat de aandelen *“gedurende een ononderbroken periode van ten minste één jaar in volledige eigendom”* moeten zijn behouden, hetgeen in casu niet het geval was (art. 146 van de programmawet van 29 maart 2012 *juncto* art. 44 van de wet van 13 december 2012). Voor de volledigheid dient verder te worden gewezen op de wijziging van artikel 217 Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 ingevolge artikel 100 van de Programmawet van 27 december 2012 (BS 31 december 2012), op grond waarvan - met ingang vanaf aanslagjaar 2014 (inkomsten 2013) - de meerwaarden op aandelen gerealiseerd door een vennootschap die geen “kleine vennootschap” is in de zin van artikel 15 van het Wetboek van Vennootschappen worden onderworpen aan een belasting van 0,40 procent (vermeerderd met een aanvullende crisisbijdrage).

den geboekt *“wanneer de betaalde prijs kennelijk en objectief niet overeenstemt met de waarde van de bewuste goederen, zodat een vertekend en verkeerd beeld ontstaat van het vermogen, van de financiële positie alsook van het resultaat van de onderneming”*.

De belastingadministratie steunde haar stelling onder meer op advies 126/17 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen<sup>(4)</sup>. Volgens dit advies moeten ondernemingen, in geval van verkrijging van een actief “gedeeltelijk om niet”, het verworven actief boekhoudkundig opnemen aan de werkelijke waarde.

**4. Prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie.** Het Hof van Cassatie oordeelde dat het voorwerp van de discussie betrekking heeft op de uitlegging van de artikelen 2, 3<sup>de</sup> tot en met 5<sup>de</sup> lid, van de Vierde Richtlijn en heeft middels een verwijzingsarrest van 1 juni 2012 de volgende prejudiciële vraag gesteld aan het Hof van Justitie<sup>(5)</sup> :

*“Dient artikel 2, [leden 3 tot en met 5], van de Vierde Richtlijn [...] in die zin te worden uitgelegd dat het niet alleen bepaalt dat in de toelichting bij de jaarrekening aanvullende inlichtingen moeten worden verstrekt, maar ook vereist dat, wanneer de aanschaffingsprijs kennelijk niet overeenstemt met de werkelijke waarde van de betrokken goederen, zodat een vertekend beeld ontstaat van het vermogen, de financiële positie alsook van het resultaat van de onderneming, wordt afgeweken van het beginsel dat activa tegen de aanschaffingswaarde worden geboekt en dat ze onmiddellijk tegen hun wederverkoopwaarde worden geboekt indien deze hun werkelijke waarde blijkt te zijn ?*

Het is deze prejudiciële vraag die het Hof van Justitie nu heeft beantwoord in het geannoteerde arrest van 3 oktober 2013.

**5. Regelgevend kader.** Voorafgaand aan de bespreking van het arrest zelf, is het nuttig om het regelgevend kader in herinnering te brengen.

Zoals gezegd, hebben deze regels in België (zoals ook in tal van andere landen) een bijzonder belang vanuit fiscaal oogpunt, aangezien het boekhoudrecht nauw samenhangt met het fiscaal recht<sup>(6)</sup>. De belastbare winst van een onderneming wordt in de regel immers bepaald overeenkomstig de regels van het boekhoudrecht<sup>(7)</sup>.

Artikel 2, lid 3 van de Vierde Richtlijn bepaalt het volgende<sup>(8)</sup> : *“De jaarrekening moet een getrouw beeld geven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap”*. Dit centrale beginsel is in het Belgisch boekhoudrecht overgenomen in artikel 24, eerste lid KB/W.Venn.<sup>(9)</sup>.

In het algemeen kan men stellen dat het getrouw beeld het ultieme doel is van de jaarrekening<sup>(10)</sup>. De notie “getrouw beeld” is als dusdanig echter niet gedefinieerd in de Vierde Richtlijn of in het Belgisch boekhoudrecht en heeft geen universele betekenis<sup>(11)</sup>.

In de Vierde Richtlijn en het KB/W.Venn. zijn wel een aantal (waarderings)regels opgenomen, die tot doel hebben het getrouw beeld van de jaarrekening te bewerkstelligen. De jaarrekening wordt dan verondersteld een volledig en getrouw beeld te geven van de waarde van de samenstellende bestanddelen van het vermogen van een onderneming, nadat zij op de juiste wijze werden gekwalificeerd<sup>(12)</sup>. Het uitgangs-

- 
4. Advies 126/17 - Bepaling van de aanschaffingswaarde van activa verkregen onder bezwarende titel of om niet, te consulteren via [http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL\\_126-17.htm](http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL_126-17.htm).
  5. Verwijzingsarrest Hof van Cassatie d.d. 1 juni 2012, Justel-nummer N-20120601-4, 11, te consulteren via <http://jure.juridat.just.fgov.be/?lang=nl>.
  6. Men spreekt in dit verband van “de eenheid van de bedrijfseconomische en de fiscale jaarrekening”, zie M. WYCKAERT, “Vennootschapsrechtelijke herstructureringen boekhoudkundig vertaald : getrouw of ontrouw beeld ?” in *Knelpunten van dertig jaar vennootschapsrecht* in Jan Ronse Instituut (ed.), *Reeks rechtspersonen- en vennootschapsrecht*, Kalmthout, Biblo, 1999, 80 en de aldaar opgenomen verwijzingen; K. VAN HULLE, N. LYBAERT en J.-P. MAES, *Handboek boekhoud- en jaarrekeningrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 296; F. HELLEMANS, “Een verfrissende wind doorheen het Belgische en Europese jaarrekeningrecht” in F. HELLEMANS e.a. (eds.), *Themis Cahiers 74 - Vennootschapsrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 81-82.
  7. Cass. 20 februari 1997, Justel-nummer N-19970220-13, te consulteren via <http://jure.juridat.just.fgov.be/?lang=nl>.
  8. Zie ook artikel 4, derde lid, eerste zin van *Richtlijn 2013/34/EU*, te consulteren via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:182:0019:0076:NL:PDF> : *“De jaarlijkse financiële overzichten geven een getrouw beeld van de activa, de passiva de financiële positie en de winst of het verlies van de onderneming”*.
  9. Artikel 24, eerste lid KB/W.Venn. is het voormalige artikel 3, eerste lid van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 (*BS* 19 oktober 1976), zoals gewijzigd door artikel 3 van het koninklijk besluit van 12 september 1983 (*BS* 28 september 1983). De Vierde Richtlijn is in België omgezet door de wet van 1 juli 1983 (tot wijziging van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, *BS* 8 juli 1983) en het voormelde koninklijk besluit van 12 september 1983.
  10. B. COLMANT, “Enkele beschouwingen rond het begrip getrouw beeld”, *Accountancy & Tax* 2006/2, 9, met verwijzing naar K. LEE, “Image fidèle et représentation comptable” in B. COLASSE, *Encyclopédie de comptabilité, contrôle de gestion et audit*, Economica, 2000, 784.
  11. K. VAN HULLE, N. LYBAERT en J.-P. MAES, *Handboek boekhoud- en jaarrekeningrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 288; B. COLMANT, “Enkele beschouwingen rond het begrip getrouw beeld”, *Accountancy & Tax* 2006/2, 8.
  12. M. WYCKAERT, “Vennootschapsrechtelijke herstructureringen boekhoudkundig vertaald : getrouw of ontrouw beeld ?” in *Knelpunten van dertig jaar vennootschapsrecht* in Jan Ronse Instituut (ed.), *Reeks rechtspersonen- en vennootschapsrecht*, Kalmthout, Biblo, 1999, 74.



punt van de wetgever is dus dat de toepassing van de voorgeschreven waarderingsregels en schema's in principe tot een getrouw beeld van de jaarrekening moet leiden<sup>(13)</sup>.

Een basisregel inzake waardering wordt voorgeschreven door artikel 32 van de Vierde Richtlijn<sup>(14)</sup>, overgenomen in het Belgisch recht door artikel 35 KB/W.Venn. Overeenkomstig dit artikel moet elk actiefbestanddeel worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde en voor dat bedrag in de balans worden opgenomen. De Europese (en dus ook de Belgische) wetgever heeft daarmee in zekere mate een principiële keuze gemaakt voor de Europese continentale traditie die de voorkeur geeft aan een benadering op basis van de historische kostprijs, die wordt beschouwd als betrouwbaar en controleerbaar, in tegenstelling tot de Angelsaksische accountingstandaarden die op een meer dynamische manier trachten het toekomstige (en niet het voorbije) nut van activa en passiva vanuit het perspectief van de aandeelhouder weer te geven<sup>(15)</sup>.

De wetgever erkent echter ook dat er situaties denkbaar zijn waarin een strikte toepassing van de voorgeschreven waarderingsregels niet volstaat om een getrouw beeld tot stand te brengen. Artikel 2, lid 4 van de Vierde Richtlijn en artikel 24, lid 2 KB/W.Venn. bepalen dat in dergelijke gevallen aanvullende inlichtingen moeten worden verstrekt, zon-

der dat er evenwel moet worden afgeweken van de waarderingsregels zelf.

Artikel 2, lid 4 van de Vierde Richtlijn bepaalt hierover het volgende<sup>(16)</sup>: *“Wanneer de toepassing van de bepalingen van deze richtlijn niet voldoende is om het in lid 3 bedoelde getrouwe beeld te geven, moeten aanvullende inlichtingen worden verstrekt”*.

Artikel 24, lid 2 KB/W.Venn. voegt hieraan toe dat deze aanvullende inlichtingen moeten worden verstrekt in de toelichting bij de jaarrekening: *“Wanneer de toepassing van de bepalingen van deze titel niet volstaat om te voldoen aan dit voorschrift [d.i. het getrouw beeld] moeten aanvullende inlichtingen worden verstrekt in de toelichting”*.

Deze bepalingen geven uitdrukking aan de zogenaamde “aanvullende functie” van het getrouw beeld<sup>(17)</sup>.

Het vereiste van het getrouw beeld kan er uitzonderlijk ook toe leiden dat moet worden afgeweken van de voorgeschreven waarderingsregels zelf.

Artikel 2, lid 5 van de Vierde Richtlijn bepaalt in dit verband het volgende<sup>(18)</sup>: *“Indien in uitzonderingsgevallen blijkt dat de toepassing van een bepaling van deze richtlijn in strijd is met de in lid 3 bedoelde verplichting, dient van deze bepaling te worden afgeweken opdat een getrouw beeld in de zin van lid 3 wordt*

- 
13. Het verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit van 12 september 1983 bepaalde hieromtrent dat het getrouw beeld “in beginsel” zal worden bereikt door de toepassing van de schema's en de waarderingsregels vastgelegd in het besluit; zie K. VAN HULLE, N. LYBAERT en J.-P. MAES, *Handboek boekhoud- en jaarrekeningrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 291; B. COLMANT, “Enkele beschouwingen rond het begrip getrouw beeld”, *Accountancy & Tax* 2006/2, 10; J. DE LEENHEER, “Het getrouw beeld in het boekhoudrecht - een rechtsvergelijkende schets”, *De Belgische Accountant* 1994, afl. 3, 45.
  14. Zie ook artikel 6, eerste lid, i) van *Richtlijn 2013/34/EU*, te consulteren via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:182:0019:0076:NL:PDF>: *“De opname en waardering van de in de jaarlijkse financiële overzichten en de geconsolideerde financiële overzichten te presenteren posten geschiedt volgens de onderstaande algemene beginselen: [...] in de financiële overzichten opgenomen posten worden volgens het beginsel van de aanschaffingsprijs of vervaardigingskosten gewaardeerd”*.
  15. Volledigheidshalve dient wel te worden opgemerkt dat Richtlijn 2013/34/EU aan de Lidstaten de mogelijkheid biedt om toe te staan dat, in afwijking van de algemene regel, alle ondernemingen of bepaalde categorieën van ondernemingen bepaalde categorieën van activa waarderen op basis van reële waarde of tegen geherwaardeerde bedragen (zie artikels 7 en 8 van Richtlijn 2013/34/EU). Voor een bespreking van de verschillende uitgangspunten tussen de continentaal-Europese aanpak en de Angelsaksische benadering, zie B. COLMANT, “Enkele beschouwingen rond het begrip getrouw beeld”, *Accountancy & Tax* 2006/2, 2-3 en B. COLMANT, “Financiële instrumenten: getrouw beeld en boekhoudkundige principes”, *Accountancy & Tax* 2001/3, 11-12. De Europese wetgever had reeds eerder het oorspronkelijke uitgangspunt genuanceerd in successieve aanpassingen van de Vierde Richtlijn, met name Richtlijn 2001/65/EG van 27 september 2001 (de “Werkelijke Waarde Richtlijn”), Richtlijn 2003/51/EG van 18 juni 2003 (de “Moderniserings-Richtlijn”) en Richtlijn 2006/46/EG van 14 juni 2006 (de “Tweede Moderniserings-Richtlijn”). Voor een overzicht van eerdere evoluties van de Europese regelgeving en de omzetting in het Belgisch recht, zie F. HELLEMANS, “De IAS/IFRS-normen en de nieuwe audit-richtlijn”, *TRV* 2006, 631-658.
  16. Zie ook artikel 4, derde lid, tweede zin van *Richtlijn 2013/34/EU*, te consulteren via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:182:0019:0076:NL:PDF>: *“Indien de toepassing van deze richtlijn niet voldoende is om een getrouw beeld te geven van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst of het verlies van de onderneming, wordt in de toelichting bij de financiële overzichten dergelijke bijkomende informatie verstrekt die met het oog op de naleving van dat voorschrift noodzakelijk is”*.
  17. K. VAN HULLE, N. LYBAERT en J.-P. MAES, *Handboek boekhoud- en jaarrekeningrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 292-293; H. PUTMAN, “Waardering activa verkregen beneden marktwaarde: baanbrekend arrest”, *Fiscoloog* nr. 1356, 2. In de Belgische context heeft de Commissie voor Boekhoudkundige Normen verschillende adviezen uitgevaardigd met aanbevelingen over situaties waarin dergelijke aanvullende inlichtingen aangewezen zijn, zie bijvoorbeeld advies 2011/14 (Herwaarderingsmeerwaarden), advies 114/3 (Resultaten uit verrichtingen met dochterondernemingen) en advies 114/4 (Verwerking in de jaarrekening van een onderneming van verrichtingen met verbonden ondernemingen); voor andere voorbeelden, zie K. VAN HULLE, N. LYBAERT en J.-P. MAES, *o.c.*, 292.
  18. Zie ook artikel 4, vierde lid van *Richtlijn 2013/34/EU*, te consulteren via <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:182:0019:0076:NL:PDF>: *“Indien in uitzonderlijke gevallen blijkt dat de toepassing van een bepaling van deze richtlijn onverenigbaar is met de in lid 3 vastgestelde verplichting, blijft die bepaling buiten toepassing opdat een getrouw beeld van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst of het verlies van de onderneming wordt gegeven. In de toelichting bij de financiële overzichten wordt in voorkomend geval, onder opgave van redenen, vermeld dat een bepaling buiten toepassing is gebleven, en welke invloed dat heeft gehad op de activa, de passiva, de financiële positie en de winst of het verlies van de onderneming”. Artikel 4, vierde lid, tweede paragraaf Richtlijn 2013/34/EU voegt hier nog het volgende aan toe: “De lidstaten kunnen bepalen wat onder dergelijke uitzonderlijke gevallen wordt verstaan en kunnen de op die gevallen toepasselijke bijzondere voorschriften vaststellen”*.

gegeven. Zulk een afwijking moet in de toelichting worden medegedeeld en naar behoren gemotiveerd onder vermelding van de invloed ervan op het vermogen, de financiële positie en het resultaat. De Lid-Staten kunnen de uitzonderingsgevallen nader omschrijven en de daarmee overeenstemmende afwijkende regeling vaststellen”.

Artikel 29 KB/W.Venn., dat deze bepaling in het Belgisch recht heeft omgezet, bepaalt als volgt : *“Indien in uitzonderingsgevallen blijkt dat de toepassing van een in dit hoofdstuk bedoelde waarderingsregel niet leidt tot nakoming van het bepaalde in artikel 24, eerste lid, moet daarvan worden afgeweken ten einde te voldoen aan de in het voornoemde artikel bedoelde verplichting. Dergelijke afwijking wordt in de toelichting vermeld en verantwoord. De geraamde invloed ervan op het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap wordt vermeld in de toelichting.”*

Artikel 2, lid 5 van de Vierde Richtlijn en artikel 29 KB/W.Venn. verwoorden de zogenaamde “derogerende” of “afwijkende” functie van het getrouw beeld<sup>(19)</sup>. De Vierde Richtlijn bevestigt daarmee de principiële voorrang van het getrouw beeld op de waarderingsregels zelf (“*substance over form*”). Deze bevestiging is weliswaar eerder voorzichtig en terughoudend geformuleerd. De Richtlijn bepaalt namelijk ook dat de “uitzonderingsgevallen” en eventuele afwijkende regelingen nader moeten worden omschreven door de Lidstaten<sup>(20)</sup>. Het KB/W.Venn. heeft de bepalingen van de Vierde Richtlijn op dit punt echter eenvoudigweg overgenomen, zonder er een verdere invulling aan te geven.

In de voorbije jaren heeft een aantal Belgische rechtbanken zich uitgesproken over de vraag of het

getrouw beeld vereist dat in een situatie waarin aandelen worden verworven beneden hun marktwaarde, moet worden afgeweken van de algemene regel van waardering tegen aanschaffingswaarde, en een onmiddellijke resultaatserkenning zich opdringt<sup>(21)</sup>. Wegens de gekende fiscale achtergrond gebeurde dit telkens in de context van een geschil tussen de Belgische fiscus en een belastingplichtige. In deze gerechtelijke procedures argumenteerde de belastingadministratie steevast dat een verwerving van aandelen beneden marktwaarde als een “uitzonderingsgeval” dient te worden beschouwd en dat de verworven aandelen dientengevolge moeten worden geboekt tegen hun werkelijke waarde (en niet tegen hun aanschaffingswaarde). De fiscus probeerde op die basis om de toepassing van de vrijstelling op meerwaarden te vermijden en het verschil tussen de aanschaffingswaarde van de aandelen en hun werkelijke waarde te belasten.

Ter staving van haar argumentatie beroept de Belgische belastingadministratie zich doorgaans op het hoger reeds vermelde advies 126/17 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen inzake de bepaling van de aanschaffingswaarde van activa verkregen ten bezwarende titel of om niet, daterend van november 2001<sup>(22)</sup>. De Commissie voor Boekhoudkundige Normen was namelijk van oordeel dat het getrouw beeld vereist dat bij een verwerving van activa om niet, bij gebrek aan een referentiepunt op basis van de historische kostprijs, “*voor de bepaling van de aanschaffingswaarde [...] geredeneerd moet worden in termen van vermogenstoename en niet in termen van historische kostprijs*”. In een dergelijke situatie dient de gerealiseerde vermogenstoename volgens de Commissie voor Boekhoudkundige Normen onmiddellijk te worden gewaardeerd tegen werkelijke waarde<sup>(23)</sup>. De begunstigde dient dan ook

19. K. VAN HULLE, N. LYBAERT en J.-P. MAES, *Handboek boekhoud- en jaarrekeningrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 293-295.

20. Artikel 2 van de Vierde Richtlijn is het resultaat van een moeizaam compromis tussen twee groepen van lidstaten met zeer uiteenlopende boekhoudregels en -tradities. Het compromis hield in dat aan de Engelse delegatie werd toegezegd dat het beginsel van het getrouw beeld (“*true and fair view*”) van primordiaal (“*overriding*”) belang zou zijn, hetgeen tot uitdrukking komt in de regel van artikel 2, vijfde lid van de Vierde Richtlijn, op grond waarvan in voorkomend geval van bijzondere voorschriften moet worden afgeweken; terwijl aan voornamelijk de Duitse delegatie werd toegezegd dat voornoemd beginsel van het getrouw beeld precies wordt bereikt door de toepassing van de bijzondere voorschriften en dat afwijkingen grote uitzonderingen moeten zijn. Zie K. VAN HULLE, N. LYBAERT en J.-P. MAES, *Handboek boekhoud- en jaarrekeningrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 287-288 en J. DE LEENHEER, “Het getrouw beeld in het boekhoudrecht - een rechtsvergelijkende schets”, *De Belgische Accountant*, 1994, afl. 3, 45.

21. Deze vraag wordt niet uniform beoordeeld door de Belgische rechtbanken. Onder andere de volgende rechtbanken wezen de onmiddellijke resultaatserkenning in de jaarrekening af : Brussel 29 oktober 2008 (onuitg., beschreven in *Fiscoloog* nr. 1137, 11-13), Antwerpen 14 september 2010, *TRV* 2013, 514-527 (met noot) en 27 maart 2012 (onuitg., beschreven in *Fiscoloog* nr. 1291, 11-13), Brussel 31 maart 2010 (d.i. het hoger in deze noot vermelde arrest in de GIMLE-zaak, onuitg.) en Rb. Namen 17 maart 2011 (onuitg., beschreven in *Fiscoloog* nr. 1264, 2-4). Een aantal andere rechtbanken was van oordeel, gelet op de omstandigheden, dat een onmiddellijke resultaatserkenning bij verwerving wel noodzakelijk was (zie onder andere Rb. Gent 14 november 2002 (*Artwork Systems*), onuitg., beschreven in *Fiscoloog* nr. 868, 1-3 en nr. 919, 8). PUTMAN verwijst verder naar twee andere uitspraken (met name Rb. Brussel 27 oktober 2010 en Rb. Gent 4 januari 2011) waarin werd geoordeeld dat in bepaalde omstandigheden (bijv. een significant verschil tussen de werkelijke waarde en de koopprijs, het korte tijdsverloop tussen de transacties of de verbondenheid van de betrokken vennootschappen) zou moeten worden beslist tot een onmiddellijke resultaatserkenning (H. PUTMAN, “Waardering activa verkregen beneden marktwaarde : baanbrekend arrest”, *Fiscoloog* nr. 1356, 5).

22. Advies 126/17 - Bepaling van de aanschaffingswaarde van activa verkregen onder bezwarende titel of om niet, te consulteren via [http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL\\_126-17.htm](http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL_126-17.htm).

23. D.i. “*het bedrag waarvoor een actief kan worden verbandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde, onafhankelijke partijen die uit vrije wil een transactie afsluiten*”. Wanneer er sprake is van een transactie tussen verwante partijen, dient aanvullende informatie te worden verstrekt. Zie advies 126/17 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

onmiddellijk een resultaat te erkennen op het ogenblik van verkrijging van de betrokken activa. Het voorzichtigheidsbeginsel kan volgens de Commissie voor Boekhoudkundige Normen niet worden ingeroepen om de resultaatserkenning uit te stellen, gelet op het feit dat een verkrijging om niet tot een onmiddellijke vermogenstoename leidt. Eenzelfde redenering dient volgens de Commissie voor Boekhoudkundige Normen te worden toegepast bij een “gedeeltelijke verkrijging om niet”<sup>(24)</sup>.

Volgens de Commissie voor Boekhoudkundige Normen moet in dergelijke gevallen derhalve worden afgeweken van het algemene beginsel van waardering tegen historische kostprijs zoals voorgeschreven door artikel 35 KB/W.Venn.

In haar adviespraktijk heeft de Commissie voor Boekhoudkundige Normen er ook in andere contexten regelmatig op gewezen dat voor de boekhoudkundige verwerking van verrichtingen hun werkelijke draagwijdte moet worden nagegaan, daarbij rekening houdend met de gemeenschappelijke bedoeling van de betrokken partijen. Deze benadering stemt overeen met het “*substance over form*” beginsel. Voor dit specifieke advies had de Commissie voor Boekhoudkundige Normen zich uitdrukkelijk laten inspireren door de internationale IAS-verslaggevingsnormen. Door deze aanpak werd het advies reeds bekritiseerd in de literatuur<sup>(25)</sup>. Ook een aantal Belgische rechtbanken heeft geweigerd om het advies te erkennen als geldend positief boekhoudrecht<sup>(26)</sup>.

De vraag was dan ook of het Hof van Justitie, in tegenstelling tot de rechtbank van eerste aanleg en het hof van beroep te Brussel, in de voorliggende casus oor zou hebben naar de grieven van de belastingadministratie.

**6. Arrest Hof van Justitie d.d. 3 oktober 2013.** Het Hof van Justitie stelt dat de discussie tussen GIMLE

en de belastingadministratie betrekking heeft op de draagwijdte van artikel 2, lid 5 van de Vierde Richtlijn (d.i. art. 29, eerste lid KB/W.Venn.), op grond waarvan moet worden afgeweken van de algemene waarderingsregels wanneer de toepassing ervan in uitzonderingsgevallen in strijd zou zijn met het beginsel van het getrouw beeld.

De kernvraag die rijst is of het beginsel van het getrouw beeld een verplichting inhoudt om af te wijken van de waardering van activa op basis van hun aanschaffings- of vervaardigingsprijs, wanneer die aanschaffings- of vervaardigingsprijs duidelijk lager ligt dan de werkelijke waarde van deze activa<sup>(27)</sup>. Anders gesteld, dient de aanschaf van een actiefbestanddeel tegen een lagere prijs dan de werkelijke waarde te worden beschouwd als een “uitzonderingsgeval” dat rechtvaardigt dat wordt afgeweken van het beginsel van waardering tegen historische kostprijs ?

Het standpunt van GIMLE, daarin gesteund door de Europese Commissie en de Duitse regering, is duidelijk : de (Europese) wetgever heeft eenduidig gekozen voor een waardering van activa op basis van historische kostprijs, wat noodzakelijkerwijs met zich meebrengt dat de boekhoudkundige waarde van een actiefbestanddeel mogelijk niet steeds overeenstemt met de werkelijke waarde ervan<sup>(28)</sup>.

De Belgische regering daarentegen argumenteert dat de voorliggende situatie moet worden beschouwd als een “uitzonderingsgeval” in de zin van de Vierde Richtlijn, aangezien de toepassing van het beginsel van waardering tegen aanschaffingsprijs in dergelijk geval een vertekend beeld zou geven van de financiële positie van de onderneming.

In lijn met eerdere arresten bevestigt het Hof van Justitie dat het beginsel van het getrouw beeld zoveel mogelijk dient te worden toegepast “*langs de lijnen*

24. Volgens de Commissie voor Boekhoudkundige Normen is er sprake van een gedeeltelijke verkrijging om niet wanneer er een belangrijk onevenwicht is in de waarde van de wederkerige prestaties (objectief element) én de wil van de ene partij om de andere te bevoordelen (subjectief element). Zie advies 126/17 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen.

25. Zie bijvoorbeeld P.-F. COPPENS, “Verkrijging van activa om niet of tegen verminderde prijs en begrip “reële waarde”. Mag de administratie onderwaarderingen van activa belasten?”, *Accountancy & Tax* 2013/1, 20-23. Volgens deze auteur dient de “juridische getrouwheid” van de jaarrekening voorrang te hebben op de “economische getrouwheid”, zodat niet van het beginsel van waardering aan historische kostprijs dient te worden afgeweken wanneer de kostprijs lager is dan de marktaande (of zelfs nul). Tegen advies 126/17 is zelfs een beroep tot nietigverklaring ingediend bij de Raad van State, dat evenwel werd afgewezen.

26. Brussel 29 oktober 2008 (onuitg., beschreven in *Fiscoloog* nr. 1137, 11-13), Brussel 31 maart 2010 (d.i. het hoger in deze noot vermelde arrest in de GIMLE-zaak, onuitg.), Rb. Namen 17 maart 2011 (onuitg., beschreven in *Fiscoloog* nr. 1264, 2-4); voor een meer genuanceerde visie met betrekking tot advies 126/17, zie S. VAN CROMBRUGGE, *Fiscoloog* nr. 1264, 2-4; voor de volledigheid dient te worden gewezen op 2 uitspraken van lagere rechtbanken (met name Rb. Brussel 27 oktober 2010 en Rb. Gent 4 januari 2011) die advies 126/17 bijtreden (zie voetnoot nr. 21). Over de juridische waarde van de adviezen van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen meer algemeen, zie F. HELLEMANS, “Een verfrissende wind doorheen het Belgische en Europese jaarrekeningrecht” in F. HELLEMANS e.a. (eds.), *Themis Cabiers 74 - Venootschapsrecht*, Brugge, die Keure, 2012, 77-111.

27. Overweging 25 van het arrest.

28. Overweging 23 van het arrest.

van de in artikel 31 van de Vierde Richtlijn neergelegde algemene beginselen”<sup>(29)</sup>. Met andere woorden, het Hof bevestigt dat het “getrouw beeld”, behoudens uitzonderingen, volgt uit de correcte toepassing van de voorgeschreven waarderingsregels zelf.

Het Hof van Justitie stelt principieel dat het getrouw beeld uitgaat van een waardering van de activa gebaseerd op hun historische kostprijs, zoals voorgeschreven door artikel 32 van de Vierde Richtlijn<sup>(30)</sup>. Nochtans erkent het Hof dat het denkbaar is dat in uitzonderingsgevallen moet worden afgeweken van dit beginsel wanneer het getrouw beeld van de jaarrekening in het gedrang komt, namelijk als de toepassing van de voorgeschreven waarderingsmethode een vertekend beeld zou geven van het vermogen, de financiële positie en het resultaat van de vennootschap<sup>(31)</sup>. Maar, zo vervolgt het Hof, “het feit dat de activa ondergewaardeerd zijn in de boekhouding van de ondernemingen, [vormt] op zich evenwel geen “uitzonderingsgeval” in de zin van artikel 2, lid 5 van de Vierde Richtlijn”<sup>(32)</sup>. Dit is volgens het Hof immers slechts een logisch gevolg van de keuze van de wetgever om activa niet tegen hun werkelijke waarde, maar tegen hun historische kostprijs te waarderen.

Voorts voegt het Hof van Justitie er nog aan toe dat een waardering op grond van de werkelijke waarde zou indruisen tegen het voorzichtigheidsbeginsel, dat stelt dat winsten slechts mogen worden opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd (art. 31, lid 1, c) van de Vierde Richtlijn<sup>(33)</sup>. Het Hof van Justitie had reeds in eerdere arresten het bijzondere belang van het voorzichtigheidsbeginsel in het kader van het getrouw beeld benadrukt<sup>(34)</sup>.

In het licht van de bovenstaande overwegingen besluit het Hof van Justitie dat het beginsel van het getrouw beeld niet toelaat dat wordt afgeweken van

de waardering op basis van aanschaffingsprijs, ook niet wanneer de aanschaffingsprijs duidelijk lager ligt dan de werkelijke waarde van de betrokken activa<sup>(35)</sup>.

**7. Beoordeling.** Het Hof van Justitie oordeelt zeer principieel en rechtlijnig dat het vereiste van het getrouw beeld, mede in het licht van het voorzichtigheidsbeginsel, zich verzet tegen een onmiddellijke resultaatserkenning bij een verwerving van activa beneden hun marktwaarde.

In casu wijst het Hof de toepassing van de derogerende werking van het getrouw beeld af<sup>(36)</sup>. Een verwerving van activa beneden marktwaarde kan derhalve niet worden beschouwd als een uitzonderingsgeval in de zin van artikel 2, lid 5 van de Vierde Richtlijn en artikel 29 KB/W.Venn. Daarmee lijkt het Hof van Justitie aan te geven dat op basis van de thans geldende wetgeving inzake de waardering van activa, de aanvullende functie van het getrouw beeld (art. 2, lid 4 van de Vierde Richtlijn en art. 24, lid 2 KB/W.Venn.) voorrang dient te krijgen op de derogerende functie<sup>(37)</sup>.

Het is enigszins verrassend dat het Hof van Justitie in zijn beoordeling helemaal geen rekening heeft gehouden met het feit dat in casu de betwiste koop/verkoop - naar alle waarschijnlijkheid althans - een transactie tussen verbonden ondernemingen of personen betrof. De voorliggende feiten zijn inderdaad dermate opmerkelijk dat men kan vermoeden dat de historische kostprijs, waar het Hof van Justitie voorrang aan heeft gegeven, geen objectief gegeven was dat het resultaat zou zijn geweest van een transactie tussen onafhankelijke personen. Echter, gelet op het zeer principiële standpunt van het Hof van Justitie ondanks de opmerkelijke feitelijke context, mag men ervan uitgaan dat deze overwegingen niet relevant zijn geweest voor de analyse van het Hof.

29. Overweging 32 van het arrest. Het Hof van Justitie bevestigt hiermee zijn eerder arrest van 27 juni 1996 in de zaak *Tomberger* (C-234/94), zie overweging 18 van het arrest *Tomberger* (te consulteren via <http://curia.europa.eu>). In het *DE + ES Bauunternehmung*-arrest (zaak C-257/97) nam het Hof van Justitie een gelijkaardige overweging op (zie overweging 31 van het *DE+ES Bauunternehmung*-arrest, te consulteren via <http://curia.europa.eu>).

30. Overweging 35 van het arrest.

31. Overweging 37 van het arrest.

32. Overweging 38 van het arrest.

33. Overweging 40 van het arrest.

34. Zie de arresten *DE + ES Bauunternehmung* (zaak C-257/97) en *Tomberger* (zaak C-234/94) van het Hof van Justitie.

35. Overweging 42 van het arrest.

36. In tegenstelling tot de beslissing van het Hof van Justitie in de zaak *DE + ES Bauunternehmung* (zaak C-275/97).

37. Wat dit betreft is de benadering van het Hof van Justitie overigens in overeenstemming met de besprekingen in het Contactcomité dat in uitvoering van artikel 52 van de Vierde Richtlijn werd opgericht met het oog op de geharmoniseerde toepassing van de Vierde Richtlijn. Uit de besprekingen die door dat comité aan de verhouding tussen de aanvullende en de derogerende werking van het getrouw beeld werden gewijd, blijkt dat de nadruk inderdaad moet worden gelegd en voorrang moet worden gegeven aan de aanvullende rol van het getrouw beeld. Slechts wanneer het vereiste getrouw beeld niet kan worden verwezenlijkt door het geven van aanvullende informatie, bovenop de door de Richtlijn voorgeschreven en als minimum beschouwde informatie, moet een beroep worden gedaan op de afwijkende functie van het getrouw beeld (zie in dit verband de Interpretatieve mededeling over bepaalde artikelen van de Vierde en de Zevende Richtlijn van de Raad betreffende de jaarrekening, te consulteren via [http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga\\_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=nl&numdoc=31998Y0120\(0 1\)&model=guichett](http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=nl&numdoc=31998Y0120(0 1)&model=guichett)); zie ook K. VAN HULLE, N. LYBAERT en J.-P. MAES, *Handboek boekhoud- en jaarrekeningrecht*, Brugge, die Keure, 2010, 288 en H. PUTMAN, “Waardering activa verkregen beneden marktwaarde : baanbrekend arrest”, *Fiscoloog* nr. 1356, 1-5 en de andere bedenkingen van deze auteur over de draagwijdte van het besproken arrest. Het uitzonderlijke karakter van de afwijkende functie wordt overigens uitdrukkelijk benadrukt in overweging (9) van de preambule van de nieuwe Richtlijn 2013/34/EU : “Alleen zeer ongebruikelijke transacties en ongebruikelijke omstandigheden dienen als dergelijke uitzonderlijke gevallen [in de zin van art. 4, lid 4] te worden opgevat”.

Nochtans is het precies bij transacties tussen verbonden ondernemingen en personen dat de beoordeling van het getrouw beeld, enkel op basis van de tussen de partijen overeengekomen transactievoorwaarden, onder druk kan komen te staan. Soms kan men immers vermoeden dat de verwantschap tussen de partijen een invloed heeft op de overeengekomen prijs en transactievoorwaarden.

Volgens de Commissie voor Boekhoudkundige Normen dient er bij transacties tussen verwante partijen - gelet op dit vermoeden - in ieder geval te worden voldaan aan een aantal bijkomende informatievereisten<sup>(38)</sup>. Ook elders heeft de Commissie voor Boekhoudkundige Normen geadviseerd dat kosten en opbrengsten uit betrekkingen met verbonden ondernemingen als van een andere aard moeten worden beschouwd, waardoor er een verplichting geldt om in de toelichting bij de jaarrekening passende informatie te verstrekken over dergelijke verrichtingen voor zover het om betekenisvolle bedragen gaat. Bijzondere aandacht is volgens de Commissie voor Boekhoudkundige Normen bij uitstek vereist voor verrichtingen die slechts bedoeld zijn om *“in de jaarrekening over de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap een vertekend beeld te geven, dat derhalve hooguit in juridisch opzicht schijnbaar de werkelijkheid weerspiegelt”* en *“verrichtingen die bedoeld zijn om de jaarrekening op een artificiële wijze te manipuleren”*<sup>(39)</sup>.

Het is opmerkelijk dat het Hof van Justitie, ondanks de bijzondere feitelijke context, toch doctrinair vasthoudt aan de voorgeschreven waarderingsregel. In zekere zin kiest het Hof van Justitie daardoor voor een *“form over substance”* benadering van deze materie.

Als men in dergelijke gevallen - gelet op het principiële standpunt van het Hof van Justitie - inderdaad geen beroep kan doen op de derogerende werking van de goede trouw om een boekingswijze toe te passen die beter overeenstemt met de werkelijkheid, dan vereist het getrouw beeld op zijn minst dat in de toelichting *“alle voor de vennoten en derden noodza-*

*kelijke elementen om zich van de reële aard van de opgegeven resultaten te vergewissen”* duidelijk worden vermeld<sup>(40)</sup>. Wat dit aspect betreft, blijft het advies 126/17 van de Commissie voor Boekhoudkundige Normen in ieder geval overeind. Voor het overige dient de Commissie voor Boekhoudkundige Normen haar advies 126/17 te actualiseren. De Commissie voor Boekhoudkundige Normen heeft ondertussen op 24 februari 2014 gemeld dat advies 126/17 naar aanleiding van het arrest van het Hof van Justitie van 3 oktober 2013 van haar website werd gehaald<sup>(41)</sup>.

Met dit opmerkelijke arrest van het Hof van Justitie wordt een lang aanslepende discussie nu definitief beslecht. Indien de Belgische fiscus in de toekomst nog gelijkaardige transacties ter discussie wenst te stellen, zoekt hij best een andere invalshoek.

*Bart Bellen en Jeroen Stevens*<sup>(42)</sup>

38. Advies 126/17 - Bepaling van de aanschaffingswaarde van activa verkregen onder bezwarende titel of om niet, te consulteren via [http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL\\_126-17.htm](http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL_126-17.htm). Er wordt volledigheidshalve opgemerkt dat ondertussen ook artikel 96, 1° W.Venn. werd aangepast en een meer gedetailleerde informatieplicht oplegt. Artikel 96, 1°, laatste lid W.Venn. bepaalt dat het jaarverslag *“waar zulks passend wordt geacht, verwijzingen naar en aanullende uitleg betreffende de bedragen in de jaarrekening”* dient te bevatten. Deze meer gedetailleerde informatieplicht is ingevoerd door de wet van 13 januari 2006 (BS 20 januari 2006) die Richtlijn 2003/51/EG van 18 maart 2003 (de “Moderniserings-Richtlijn”) heeft omgezet (zie F. HELLEMANS, “De IAS/IFRS-normen en de nieuwe audit-richtlijn”, TRV 2006, 646-648). Overigens ontstaat in ieder geval een verplichting tot bijkomende transparantie indien een bestuurder een persoonlijk belangenconflict heeft in de zin van artikel 523 W.Venn. (NV) en artikel 259 W.Venn. (BVBA).

39. Advies 114.3 - Resultaten uit verrichtingen met dochterondernemingen, te consulteren via [http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL\\_114\\_03.pdf](http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL_114_03.pdf).

40. Advies 114.3 - Resultaten uit verrichtingen met dochterondernemingen, te consulteren via [http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL\\_114\\_03.pdf](http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL_114_03.pdf) en advies 114/4 - Verwerking in de jaarrekening van een onderneming van verrichtingen met verbonden ondernemingen, te consulteren via [http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL\\_114\\_04.pdf](http://www.cnc-cbn.be/files/advice/link/NL_114_04.pdf).

41. Zie : <http://www.cnc.cbn.be/nl/news>.

42. Advocaten bij Contrast.